

تقسیم بندی انواع جهنم بر چه مبنایی است و چگونه زندگی ما را تحت تاثیر قرار می دهد؟

انواع جهنم کدام است و چرا شناختن آنها برای ما مفید است؟

قاعدتا اگر تاکنون اسم بهشت را شنیده باشیم، با نام جهنم هم برخورد داشته‌ایم. اما شاید آنقدر که از طبقات و مراتب مختلف جهنم شنیده‌ایم، راجع به انواع جهنم اطلاعی نداریم. اما در حقیقت یکی از مواردی که در حرکت سالم ما به فضای آخرت موثر بوده و سلامت تولد و کیفیت زندگی‌مان در آخرت را تحت الشعاع خود قرار می‌دهد، میزان آشنایی ما با گناهان مختلف و آسیب‌ها و بیماری‌هایی است که می‌تواند سلامت روح ما را در سطوح مختلف به خطر بیندازد.

این امری طبیعی است که ما بنا بر شدت اعمالی که مرتکب شده‌ایم در طبقات مختلفی از جهنم قرار بگیریم؛ چون مسلما مجازات کسی که منجر به آسیب دیدگی یک نفر شده با مجازات کسی که مرتکب قتل فردی شده یکی نیست؛ یا فردی که پول یک نفر را به ناحق خورده با کسی که مال صدها نفر را پایمال کرده در یک جایگاه قرار ندارند. هرکدام از این افراد به نسبت تعداد، شدت و یا شکل گناهی که مرتکب شده‌اند، گرفتار جهنم می‌شوند. اما درواقع تقسیم‌بندی وسیع‌تری هم برای گرفتاری در جهنم وجود دارد که مربوط به نوع گناه یا تاثیر و رخنه اعمال زشت در وجود ما بوده و به تبع با انواع متفاوتی از مجازات هم روبه‌روست. کماینکه ما در دنیا هم بین کسی که سهوا و به اشتباه مرتکب عملی شده با کسی که عمدا و از روی طرح و نقشه قبلی دست به کاری زده تفاوت می‌گذاریم.

پس طبیعی است که در آخرت هم با توجه به میزان درگیری‌ای که در وجود خود با اعمال مختلف داشته‌ایم، با انواع جهنم روبه‌رو شویم؛ چون عملی که یک یا دو بار مرتکب آن شده‌ایم، با عملی که تبدیل به اخلاق ما شده یا انحرافی که ناشی از اعتقاد ماست متفاوت بوده و بنا بر سطح و تاثیری که بر وجودمان داشته، ما را درگیر خود می‌کند. ما در این درس قصد داریم انواع جهنم را از لحاظ نوع گناهان بررسی کنیم. به این ترتیب

انواع جهنم عبارت خواهند بود از؛ جهنم اعمال، جهنم اخلاق و جهنم عقاید که در ادامه به بررسی آن‌ها می‌پردازیم.

جهنم اعمال چیست؟

چیزی که در حالت معمول بیشترین نمود را برای ما داشته و تصور ما را از جهنم شکل می‌دهد، جهنم اعمال است؛ در واقع اکثر مردم جهنم را جای افرادی می‌دانند که احکام و دستورات دین را رعایت نکرده‌اند؛ در انجام نماز و روزه‌شان کوتاهی کرده‌اند؛ دزدی کرده‌اند و یا حد و حدود خود را در روابط مختلف رعایت نکرده‌اند؛ البته اگرچه تمام این اعمال در جای خود نابه‌جا هستند و مجازات مخصوص به خود را به دنبال دارند، اما هنوز در پایین‌ترین مرتبه از جهنم قرار گرفته و نسبت به انواع دیگر جهنم عذاب کمتری در پی دارند؛ یعنی هرچند با عذاب و مجازات همراه هستند، اما عذاب آن‌ها نسبت به عذاب‌های جهنم اخلاق و عقاید از زمان کوتاه‌تری برخوردار بوده و موقتی است. درست مانند وقتی که مرتکب یک خلاف رانندگی شده‌ایم و باید جریمه آن را بپردازیم؛ اما خلاف ما آنقدر بزرگ نبوده که اتومبیل‌مان را توقیف کنند یا اجازه رانندگی از ما گرفته شود. یا زمانی که برای درد و شکستگی دست و پا به بیمارستان مراجعه می‌کنیم و با اینکه مجبوریم برای مدتی درد را تحمل کرده و در بیمارستان حضور داشته باشیم، اما می‌دانیم که این درد دائمی و همیشگی نبوده و پس از پایان دوره درمان و نقاهت از آن راحت شده و از بیمارستان مرخص می‌شویم. به همین ترتیب با وجود اینکه جهنم اعمال نسبت به سایر جهنم‌ها از شدت و درجه پایین‌تری برخوردار است؛ اما هنوز نمی‌توانیم منکر عذاب، زحمت و دردی شویم که به خاطر انجام ندادن واجبات یا ارتکاب کارهای حرامی که از آن‌ها توبه نکرده‌ایم و مورد بخشش قرار نگرفته‌اند، گریبانگیر ما می‌شود و به نسبت جاودانگی و عظمت آخرت ما را درگیر خود می‌کند.

غفلت از جهنم اخلاق

چیزیکه غالبا مورد غفلت ما قرار گرفته و به سادگی از کنارش عبور می‌کنیم، اعمالی‌ست که دیگر انواع جهنم را برای ما رقم می‌زنند؛ اما از آنجایی که بخشی از خُلق و صفت ما شده‌اند، آن‌ها را بخشی از خود می‌دانیم و متوجه میزان جهنمی که برای ما تولید می‌کنند، نیستیم. چون همان‌طور که انجام یک کار خوب با کار خوبی که به قدری تکرار شده که برای ما ملکه شده و تبدیل به صفتی از صفاتمان شده تفاوت دارد؛ کار بدی که نهایتا چند بار آن را انجام داده‌ایم با عمل زشتی که به قدری در وجود ما تکرار شده و ریشه دوانده که بخشی از اخلاق و صفاتمان گشته، متفاوت است. یک فرد عادی ممکن است گاهی در شرایط خاص از کوره در رفته و یا دچار عصبانیت شود، که به همان میزان هم باید بتوان کار خود را پس بدهد؛ اما فرد بداخلاق مدام در حال تولید جهنم است؛ زیرا به محض فراهم شدن شرایط برای بروز عصبانیتش، این رفتار را از خود بروز می‌دهد؛ یعنی همان‌طور که یک فرد کریم و بخشنده برای بخشش خود نیازی به فکر کردن ندارد، فرد بداخلاق هم به قدری با این صفت انس گرفته که در هر شرایطی این صفت را از خود بروز می‌دهد و از آنجایی که این صفت در او تثبیت شده و به بخشی از دارایی‌های وجودی‌اش تبدیل شده، جهنمی به مراتب سخت‌تر و طولانی‌تر در پی دارد. درست مانند کسی که دارای مشکلی ریشه‌دار مانند سرطان است و باید همیشه تحت درمان و مراقبت باشد.

از همین رو همان‌طور که برای جبران نقص‌ها و کمبودهای یک جنین هیچ جایی بهتر از فضای رحمی شکم مادر که از قدرت سازندگی فوق‌العاده‌ای برخوردار است، وجود ندارد؛ برای رفع اخلاق زشتی که بخشی از وجود ما شده نیز جایی بهتر از [رحم دنیا](#) با قدرت سازندگی بی‌نظیری که نسبت به آخرت دارد، نیست؛ در واقع در صورت توبه نکردن و بی‌اهمیتی به صفات و اخلاق زشتان معلوم نیست چند قرن با مقیاس آخرتی باید در جهنم بمانیم تا چنین خلقی از ما جدا شود؛ کاری که در رحم دنیا با وقت، هزینه و زحمت بی‌نهایت کمتری انجام می‌شود.

اگرچه خداوند از روی فضل و رحمت خود معمولاً شرایط و امکاناتی را فراهم می‌کند تا رفع آلودگی‌ها و جبران گناهان ما در فضای دنیا و پیش از ورود به آخرت انجام بگیرد؛ اما استفاده از این فرصت‌ها نیز دقیقاً بستگی به ظرفیت هر فرد و همتی که برای رفع بیماری‌های خودش به خرج می‌دهد، دارد.

جهنم عقاید؛ سخت‌ترین نوع جهنم

اما انواع جهنم تنها محدود به اعمال و اخلاق ما نمی‌شود و در حقیقت جهنمی که در اثر افکار، اعتقادات و باورهای غلط گریبانگیر ما می‌شود، بسیار خطرناک‌تر است؛ چون باعث تولد ناقص به شرایط ابدی و جاودانه آخرت می‌شود و راه نجاتی برای آن وجود ندارد؛ در حقیقت ما باید نحوه تفکر درست در مورد خدا، دین، اولیای الهی و... را یاد بگیریم و محدوده تفکرات درست و تفکرات اشتباه و گناه‌آلود خود را در این زمینه بدانیم. چون جهنمی که مربوط به عقاید نادرست مانند کفر و شرک و نفاق باشد، سخت‌ترین نوع از انواع جهنم است؛ در واقع کفار، مشرکین و منافقان دچار جهنمی می‌شوند که انسان‌های سالم به آن راهی ندارند و می‌بایست رنج و عذاب به همراه نداشتن حداقل‌های مورد نیاز برای هماهنگی با شرایط آخرت را تا ابد تحمل کنند.

پس آگاهی ما از انواع گناهان و جهنمی که متناسب با هر دسته از این گناهان تعریف می‌شود و همین‌طور برخوردی که ما با هر دسته از این اعمال داریم، کیفیت زندگی ما در آخرت را شکل می‌دهد.